

Brassó. Nagy- s. Zsófia-utca sarkán
Papp I. utca-átjáró fölött, 1. em.
hol a szerkesztő h. köznapokon délelőtt
9-11 óra között,
Bolonya, Mester-utca 325. sz. a.
hol minden délután található
A lap szellemi részét illető min-
den közlemény, valamint
az előfizetési pénzek és hirdetések
bérmentesen de küldendők.
Kéziratok vissza nem tartanak.

BRASSÓ

helyben házhoz hordva v. vidékre
postán küldve:
Egész évre 7 frt, félévre 3 frt 0 krt
negyedévre 1 frt 80 kr.
Külföldre egész évre 20 frank.

HIRDETÉSEK DÍJA:
4 hasábos gármond-sor helye 5 kr (1-10 so
helye 50 kr.) Nagyobb és többszöri hird-
téseknek kedvezmény.
Minden egyes hirdetés belföldi 30 kr.
Nyílt-tér sora 10 kr.
Hirdetések és nyílt-tér előre fizet.

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

A brassói és erzsébetvárosi kir. törvényszékek és ezekhez tartozó brassói, fogarasi, hosszafalusi s zernesti, dícső-szentmártoni, erzsébetvárosi, hosszafalusi, kőhalmi, medgyesi, nagy-sinki, segesvári és szegedi kir. járásbírók hivatalos hirdetője.

MEGJELENIK HETENKÉNT HÁROMSZOR: KEDDEN, CSÜTÖRTÖKÖN és SZOMBATON.

Hirdetések felvételnek: Brassóban a kiadóhivatalban; Budapesten: Lang Lipót, Haasenstein és Vogler (Jaulus), Dukes és Mezei, Goldberger A., Eckstein Bernát; Bécsben: Daube G. s. társa, Haasenstein és Vogler (Otto Maasz), Schalek Henrik, Oppelik Alajos, Dukes M.; Berlinben: Rudolf Mosse; Frankfurtban: Daube G. L. és társa hirdetési irodájában.

13-ik szám.

Brassó, Kedd, január 31-én.

IV. évfolyam 1888.

Lapunk jövő száma a csütörtöki ünnep miatt csak szombaton - február hó 4-én - fog megjelenni.

Meltzl beszéde s a „Kronst. Zeitung“.

II.

Mult számunkban röviden ismertette Meltzl beszédét, a multból merített tapasztalatok alapján jeleztük, mily állást fog ezzel szemben a szász sajtó előreláthatólag elfoglalni. Meltzl beszédét 17-én tartotta s már is azon helyzetben vagyunk, hogy a „Kronstädter Zeitung“ nyilatkozatainak egész sorozata alapján állításainkat beigazolhatjuk.

A támadás már a január 18-iki számban kezdődik, hol nemes lapársunk megütkezéssel közli, hogy Meltzl a költségvetés mellett szól s aggodalmát fejezi ki, hogy a kormánypárt-hoz átszökött.

A január 19-iki számban röviden közli a beszéd tartalmát s csillag alatt a következő jegyzetet teszi hozzá: e szerint Meltzl ugyan még nem szökött át („übergelaufen“) a kormánypárt-hoz, de egyuttal mély fájdalomnak s megbotránkozásának ad kifejezést a felett, hogy önálló meggyőződését érvényesíteni merje, s midőn a többi szász a költségvetés ellen határozott szavazni, ő e mellett foglalt állást. — A január 20-iki számban ilyenképen már előkészített olvasóival végre közli magát a beszédet.

Január 24-iki számába egy vezércikket irat magának állítólag Budapestről, melyben kifejti, mily káros és megsemmisítő hatása volt Meltzl beszéde a szászokra; csak rágalmakat és szidalmakat eredményez és semmi kézzelfogható hasznót.

De a „Kronstädter“-nek mindez még nem elég; még mindig tart tőle, hogy rendes észjárású olvasói között akadhatna olyan is, ki úgy találná, hogy Meltzl mégis csak helyesen s okosan beszélt; olvasóinak e korlátolt felfogását alaposan ki kell irtania, — s a január 25. és 26-iki számokban megmagyarázza nekik, hogy Meltzl tulajdonképen nem azt beszélte, a mit ők olvastak, illetőleg e beszédet nem szabad úgy érteni és értelmezni, a mint azt a józan emberi ész parancsolja; a helyes felfogás csak az, melyet ő talál fel most kérdőzése eredményeképen olvasóinak.

Ismertetését a következő, meglehetősen kopott kaptafára üti: elisméri, hogy Meltzl beszédének vannak jó részei, vannak új fordulatai is, de a mi jó van benne, azt ő maga (t. i. a „Kr. Ztg.“) sokkal jobban mondta el már régen, a mi pedig új dolog van benne, az rossz.

A jó, de a „Kronst. Zeitung“ által nálánál jobban elintézett dolgokhoz számítja Meltzl azon állítását, hogy a szászok nem ellenségei a magyar államnak s állameszmének.

Mond valamit! Senki a szászokat a magyar állam ellenségeinek nem tartaná s erős meggyőződésünk, hogy közöttük egyetlen egy sem is volna, a mint hogy ma, fájdalom, van, ha a nemes „Kronstädter“ s szebeni társa évtizedeken át gyakorolt vakondok-munkájokkal nem teremteték volna meg őket. Igaz, mondogatja néha, hogy ő nem ellensége a magyar nemzetnek s államnak, de minden száma az ellenkezőnek bizonyítéka. Ajánlanók a szerkesztő urnak a német ősrégi rókamesék tanulmányozását, a hol róka uram is váltig bizonyítja, hogy ő mily hűséges, becsületes állampolgár, de cselekedetei szavainak ép oly kevésbé felelnek meg, mint a „Kronstädter“-éi, kinek szerkesztője különben azonos a „Burzenländer sächsische Volkspartei“ ama jeles elnökével, ki a „Gazeta“ minapi jubileuma alkalmával oly szépen szónokolt!

Erthetetlen optimizmusnak mondja továbbá

ez ismertetésében Meltzl azon tagadását, hogy a magyar állam meg akarná, vagy csak meg akarhatná is magyarosítani a szászokat. Hiszen kérem, itt vannak a tények! Avagy nem brutális magyarosítás-e, hogy a magyar közlekedési miniszter a magyar államban kívánni merje, hogy oly levelek, melyeket a posta díjtalanul továbbít, magyarul legyenek címezve? Avagy nem hallatlan elnyomatása-e a szász nemzetiségnek s nem évszázados kiváltságai ellen elkövetett attentátum-e, ha a kincstár azt kívánja, hogy a kinek a magyar állam kereset ad, az a kezelés egyszerűsíthetése okáért nyugtáját írja meg magyar nyelven? — Hisz ezek tények, a melyek ellen a „Kronstädter“ vezércikk-sorozatokat írt, és Meltzl ar erről nem tud! Hallatlan!

Óhajtanók, hogy szász testvéreink legyenek jó magyarokká, szeretnők őket magyarosítani, de nem nyelveket akarjuk megváltoztatni; beszéljenek ők csak németül tovább is, senki őket abban nem zavarja. Ha pedig törvényeket hozott az állam, melyek által lehetővé akarta tenni, hogy e haza minden polgára s így szász testvéreink is megtanulhassák az ország nyelvét, úgy csak azért történt, hogy lehetővé tegye, hogy a közhivatalban, a közös haza kormányzásában az ország minden polgárának s nekik is lehessen részük.

Fájdalom, azt látjuk, hogy mindeddig nem volt benne áldás; lelketlen izgatók épen azon intézkedéseket, melyeket törvényhozásunk szász testvéreink érdekeinek előmozdítására tett, használták fel a legelvetemültebb izgatásokra. E cél elérésére jó minden eszköz, s a míg a hatalom és befolyás itt azok kezében marad, kik azt jelenleg bitorolják, nem látjuk módját, hogy az annyira kíváncsú egyetértés helyreálljon; s csak fájdalommal tölt el, ha látjuk, hogy időnként egy-egy kiváló alakja a szászoknak a bajok orvoslására kísérletet tesz, mert e kísérlet első áldozata ő maga.

A szász képviselőnek — ez a „Kronstädter“ érintett cikkének befejezése — nem szabad az országgyűlésben személyes meggyőződése szerint beszélni és szavazni, de a Volkspartei instrukciója után kell indulni; ki azt nem teszi, az oly felelősséget vállal magára, mely Meltzl vállaira nézve is elviselhetlenné lesz! Arról majd gondoskodik a „Tageblatt“ és a „Kronstädter“.

Mi teljes szívünkkel kívánjuk, hogy elbirja; hogy a mit annyian kísértettek meg előtte: a szászokat kiragadni önérdék és önhaszon által vezérelt lelketlen vezetőik karmai közül s velők megismertetni a való viszonyokat, — ez sikerüljön neki. Kívánjuk és reméljük!

—e.

Tisza Kálmán a külügyi helyzetről.

— Válasz Helfy és Perczel interpellációjára. —

Két interpelláció intéztetett hozzám a külügyi helyzetre vonatkozólag.

Helyes volt-e ezeket intézni vagy nem, a felett nem akarok itélni; de kétségtelen — meggyőződésem szerint az, hogy midőn látjuk, mily nagy mértékben tartózkodók minden államban, még Angliában is a kormányférfiak, midőn a politikai helyzetről beszélnek és mennyire óvakodnak, hogy jelenlegi és jövő ténykedésükről nyilatkozzanak, mindenkinek be kell látni, hogy ezen tartózkodás bármely kormány részéről is a helyzet-parancsolta szükségesség.

Ezen meggyőződésben lévén, én sem fogok az interpelláló urak kérdéseivel közelebbről foglalkozni s csak röviden, általánosságban fogok szólni.

Mielőtt ezt is tenném, figyelemztetek arra mindenkit, hogy óvakodjék hitelt adni az egymást felváltó és egymással gyakran egészen ellentétes táviratoknak és hírlapi híreknek.

Nem szándékozom kutatni, hogy ezek bürzei ma noevrebből, feltűnés hajhászathóból, előrebozsított tapogatózás céljából, vagy épen oly célzattal bocsáttanak-e világgá, hogy itt vagy ott az állam belsejében nyugtalanságot, meghasonlást idézzenek elő, vagy a szövetséges hatalmak egymás iránti bizalmát meggingassák; lehet egyiknek egy, másinak más a célja, de minden számba vételre igényt tartható politikusnak feladata, hogy általuk magát megzavartatni ne engedje, nevezetesen hogy ne vonjon azokból rögtön következtetéseket le, melyeknek — mert hamis előző tételeken alapulnak — téveseknek kell lenniök.

Ilyen megzavartatásból származik az, ha valaki — mint ezt tette beszédében Helfy képviselő ur — a legsúlyosabb következtetéseket vonja le oly állítólagos beavatkozásokból és összeütközésekből, melyekkel külügyükrünknek politikai elhatározások hozatalánál meg kell küzdenie, miből pedig hogy egy szó sem igaz, legilletéesebb helyről hírlapilag is tudatva volt.

Ilyen lenne, ha valaki kérdezné azt — mi hírlapokban hasonlólag állítva volt — igaz-e, hogy utolsó Bécsben létemkor a hadügyér katonai előkészületekre hitelt kért, de az az én ellenkezésem folytán megtagadtatott; mert ebben is még csak egy árva szó igaz sincsen. És ilyen az is, ha az a kérdés intéztetik hozzám, melyben már kétely kifejezése rejlik: hogy bizhatunk-e abban, hogy szövetségeseink teljesíteni fogják azt, a mit tőlük jogosítva vagyunk várni?

Ha látjuk, hogy hol egy, hol más alakban figyelemztetnek minket: vigyázzunk, mert szövetségeseink iránt való bizalmunkban csalatkozni fogunk; azután figyelemztetik azokat: vigyázzanak, mert bennünk fog-nak csalatkozni; midőn hiesztelik hol azt, hogy mi akarunk egyoldalul egyezkedni, hol azt, hogy ezt szövetségeseink egyike vagy másika teszi, — lehetetlen be nem látni, hogy valakinek érdekében kell hogy álljon az, hogy a békeszövetséget megzavarja, vagy legalább tagjainak egymáshoz való bizalmát meggingassa s az illető népekben is a tetterőt megsibbasztó nyugtalanságot teremtsen.

E hiesztelésekkel szemben áll az a tény, hogy nincs a legkisebb ok sem arra, hogy a béke fentartása és saját biztonságuk érdekében szövetkezett hatalmaknak egymással szemben jóhiszeműségében bárkinek is kételkednie lehessen.

Az, hogy Oroszország csapatainak gyökeres áthelyezését és nyugat felé tolását eszközli, eléggé tudva van, valamint az is, hogy ezen hosszabb idő óta fennálló tervnek kivitele, monarchiánk határai felé újabb időben nagyobb mérvben fogatosított.

Éppen azért, de a nélkül, hogy ő felsége az orosz czárnak békés nyilatkozataiban s jóindulatu szándékaiban bármiképen is kételkednek s — a mennyire a saját biztonságunk végett szükséges óvatosság megengedi, — elfogadva az orosz részről adott magyarázatokat is, melyek ezen csapatmozgalmaktól minden támadási harcziás szándékot megtagadnak, kötelességünk arról gondoskodni, hogy tartózkodva mindentől a mi a provokációnak színét viselhetné, minden eshetőségre megtörténjék az, a mi határaink biztonsága s hadsergünk harczképessége végett szükséges.

Külügyi politikánk célzatai és elvei ismeretesek a monarchia népei, sőt az egész világ előtt; nyilatkoztam ez iránt én, nyilatkozott a külügyminiszter. Tudja mindenki, hogy mi a magunk részére nem kívánunk semmit, nem kívánjuk befolyásunkat szerződés ellenesen kiterjeszteni, még kevésbé pedig területünket bármiképp is nagyobbítani, a mint ezt hazugon reánk fogják; mi a nemzetközi szerződések alapján állva, mindenekelőtt a béke fenntartását óhajtuk, s annak érdekében mindig készek is leszünk, a többi európai hatalmakkal együtt, békülékeny szellemben szerződészerű állapotok fenntartására közreműködni.

Csak ismételnem azt, a mi a kormányok részéről már ismételt megmondott, hogy a közép-európai hatalmak szövetsége soha sem volt valami más, mint tisztán védelmi alapon nyugvó határozott békeszövetség, mely azért ép oly távol áll valamely meghatározott politikai kérdéseknek erőszakos megoldásától, mint minden támadó eljárástól.

Minthogy pedig Oroszországnak legmérvadóbb helyéről is a legbékülékenyebb szándéklatok nyilvánítottak: erre — megóván egyúttal a monarchia életérdekeit is, — azon reményt alapíthatjuk, hogy dacára némely meghasonlás és háboru felé toló elemeknek, a békeszerető fejedelmeknek és kormányoknak sikerülni fog a békét fenntartani s Európát a bizonytalanságnak súlyosan ránehezülő érzetétől megszabadítani.

Külpolitikai szemle.

Az orosz katonai mozgalmak még egyre tartanak. Varsóból naponként küldenek csapatokat a dél-oroszországi hadtestekhez. Brzesc Litovski pedig a podoliai kormányzóságba vezényelték a katonaságot. Egyáltalán a román határ mentén nagymérvű előkészületeket tesznek. A Románia és Bulgária ellen egybegyűjtött csapatok összesen 200,000 emberre rúgnak. Ezzel hozzátik kapcsolatba Sturdza román miniszter utazása Berlinbe és Bécsbe. Ugy hallatszik, hogy azért utazik Bécsbe, hogy ott, mint az már Berlinben megtörtént, Kálnoky gróffal is megbeszélje azokat az eszközöket, a melyek által Románia semlegessége biztosítható az esetre, ha a bógár kérdés komoly válságot idézne elő. (Hogy a vámszerződés kérdése Bécsben szintén megbeszélgetés tárgyát fogja képezni, az valószínű. Szerk.)

A „Journal des Débats” szerint Pirotha érkezett bolgár menekültek nyilatkozatai szerint a jövő hónapban újabb mozgalmak várhatók Bulgáriában. S tényleg már decemberben beszéltek, hogy valami készülődés van, a minek a burgaszi lázadás csak előjátéka volt. Csakhogy a készülődés mozgalom éle nem annyira Bulgária, mint inkább Ausztria-Magyarország ellen irányulna s az okkupált tartományok tétlenének azon akció színhelyévé, melyet részben Odesszából, részben pedig Konstantinápolyból vezetnek.

Cherson (Dél-Oroszország) és Besszarábia kormányzói parancsot kaptak, hogy márczius hónapra tartsanak készletben szállást 50,000 főnyi lovasság számára.

Ferdinánd fejedelem f. hó 27-én jelen volt Philippopolban a mecesben a trónért tartott nyilvános isteni tiszteleten. A naib (bíró) üdvözlő beszédére válaszul, a herceg köszönetet mondott a naibnak s a muftinak a kifejezett loyális érzelmekért és kijelenté, hogy minden gondját a mohamedán lakosság haladására fogja fordítani, hogy így a szultán, valamint saját és kormánya ohajtásának eleget tegyen. Az isteni tisztelet után a herceg a naibnál tett látogatást, mely alkalomból a török nemesek nagyszerűen himezett posztó darabot ajánlottak fel. A herceg a a külügyminiszternél, a praefectusnál, a dandárparancsnoknál, valamint a tüzérség és lovasság parancsnokainál is tett látogatást. Másnap gyalog sétált ki a pályaudvarhoz, hogy jelen legyen a pénzügyi és hadügyi miniszterek elutazásánál, kik Sophiába tértek vissza.

A szerb haladópart tagjai a legközelebbi választásoknál, ha a radikálisok és szabadelvűk közötti harc keményebb lenne, a radikálisokat minden irányban támogatják. Daczára Ristics szakadatlan agitációjának az egész országban a legnagyobb rend uralkodik. Február 6-án az új konakban udvari bál fog tartatni.

Román lapszemle.

— Román nihilisták. Takarékpénztárak. Kommisszió a mezősegen. Székely-román kisközség Romániába s hazatoloncoltatásuk. —

„A mi nihilistáink” czim alatt a szebeni „Telegr. Román” a tribunistákat leczkézteti a „Gaz.” jubileuma alkalmából. Mint tudva van, a Gazetát a gör. kel. érsek is üdvözlötte, míg a gör. kath. püspökök közül egyik sem, de igen maga a „Tribuna” szerkesztője is, Cosolezanu. És a „Tribuna”, holott ennek szerkesztője is üdvözlötte a Gazetát, mégis a gör. kel. érsekre támad s azt írja, hogy nagy parasztság volt, a mit tett s ennek híre Budapest és Bécsig el fog terjedni.

Hát most már a Tribuna szerkesztője a mit tett, az parasztság, rosszakarát, avagy naivság volt-e? A „Telegraf” szerint rosszakarát sőt ennél is több: gyalázatos árulkodás, o denuntiare infamă. Miért? Azért, mert a „Kolozsvár”-ban is azt írta Sándor József, hogy az az ünnepély a magyar államra nézve veszélyes, dakó-román üntetés volt.

A „Gaz.” dolga végezni a Tribunával, a „Telegr.” kijelenti, hogy a gör. kel. nihilisták cselekszik ezt a gyalázatos árulkodást, kikkel reá nézve utálatos dolog foglalkozni.

Igy a „Telegraf Román.” A bukaresti „Epocha” és „Unirea” s ezek után a szebeni „Tribuna” kényszerítették a „Telegraf Román”-t annak kijelentésére, hogy a gör. kel. egyház kebelében nihilisták üttették fel a fejüket. Ez elég utálatos dolog.

A „Tribuna” bele kapaszkodván Bismarck her-

czeg azon megjegyzésébe, hogy három évig nem lesz háboru, belügyekkel kezd foglalkozni.

A natio nagy előhaladást tett anyagi téren, főleg a takarékpénztárak szervezése által. Tehát a nagy üldözés(?) mégis anyagilag segített!

Hanem van most még egy fontos kérdés: a kommisszió. Erre kell vöst kiváló figyelmet fordítani és tájékozásul ajánlja Moldován Ananias tordai ügyvédnek a kommisszióról írt s a Tribunában közölt cikksorozatát, mert a mezősegen sok román földbirtokos ment tönkre a kommisszió által(?)

Ugyancsak a „Tribuna” polemizál a bukaresti „Unirea”-val, melylyel szemben dynastikus érzületét védelmezi. Az „Unirea”-nak már neve is, de iránya is arra vall, hogy nagyot szeretne a glugán nyujtani t. i. a Tiszáig. Már ezelőtt 44 évvel írta volt Ürmössy bukaresti utazásában, hogy: „Nagyot akar a szarka, de nem bírja a farka.”

Annak a reitentió nagy birodalomnak, a melynek határa a Duna torkolatától Szolnokig terjedne s a modern térképre ki is van feszítve, Bukarestben rendesen azok terjesztői, kiknek idehaza nehéz a puska. Azoknak szinleges támogatói az ottani ellenzék szélső töredékei, nem meggyőződésből, hanem azért, hogy a kormánypártot bosszanthassák, ennek a diplomáciai téren kellemetlenséget okozhassanak s megbuktatására ügyesen felhasználhassák. A dakórománismust tehát odaát pártcélokra zsákmányolják ki. Ebben a tekintetben a veres és fehér párt között csak az a különbség, hogy a kormányon levő párt hallani sem akar a dakoromanizmusról, mert tudja, hogy az ostoba örűtség, de felhasználja azt az ellenzék csak azért, hogy célját érhesse, a kormányt kezébe ragadhassa.

A Bukarestben hírlapszerkesztőkké, munkatársakká felvergődött erdélyi, katonakerülő román fiuk tehát nem egyebek, mint eszközök az ellenzék kezében. — Czitromok, melyeket kicsavarnak. A moór megteszi kötelességét s aztán elmehet az alákerült ellenzékhez további szolgálatra.

Annyi tény, hogy az ungureanu — erdélyi oláh — odaát utálatos valami s főleg midőn olyan rablógyilkosságokat követnek el, mint közelebb Bukarestben Lespezeanu mérnökkel, felzudul ellenük oda át úgy a közvélemény, hogy kibeszélni sem lehet. Épen most olvasom a Gazetából, hogy Lespezeanu rablógyilkosait most fogdossák össze Fogarasmegyében s azok mindannyian ungureanok — erdélyi románok. Ilyenkor megindul aztán a hajsza a Bukarestbe utlevél nélkül beugró székelyek ellen is. Összefogdossák őket és küldik ki rakásra hazájukba ép úgy, mint ezelőtt 30—40 évvel. A helyzet e tekintetben nem változott. Ez a székely hazatelepítés s ez másképen nem is történhetik, mert utlevél nélkül ott senkit sem türnek meg. Igaz, hogy egy-egy alantas hivatalnokot meg lehet ott vesztegetni s így lehet ideig-óráig lappangani, de az ilyen ember aztán a mit keres, azt az épisztátnak, guardiannak fizeti s így mi haszna van abban, hogy Bukarestben lappanghat? Mikor tér már egyszer észére az erdélyi román és székely, hogy ne szökjék be utlevél nélkül a Czárába?

Czenkalji.

A magyar dalegylet közgyűlése.

A brassói magyar dalegylet vasárnap d. u. tartotta ez idei tisztújító közgyűlését. Sajnálattal kell konstatálnunk a gyűlés néptelenségét, mert alig volt 40 tag jelen, holott az egyletnek 200-at meghaladó működő s pártoló tagjai vannak. Sajnálattal konstatáljuk ezen részvétlenséget, mert dalegyletünk azon intézményeink egyike, melyeket a magyarság nem nélkülözhet s így nagyobb érdeklődés is volna kívánatos.

A gyűlést Killyéni Endre elnök következő beszéddel nyitotta meg:

„Tisztelt közgyűlés!

A mai nap egy egyleti évnek képezi zárkővét s a jelen alkalom, — melyen mint a brassói magyar dalegylet évi közgyűlésén van szerencsém az urakat, mint ez egylet pártoló és működő tagjait tisztelhetni, egy új egyleti évnek áthidalása.

Egy görög ironál azt olvasám, hogy boldog az az ország, a melynek nincs története. Minthogy a mi egyletünk — fájdalom — nem tartozik ezen boldog országok közé, engedtessek meg nekem annak lefolyt évére rövid visszapillantást vetnem.

Azt hiszem tisztelt közgyűlés s remélem, hogy arról önök is meg fognak győződni a felolvasandó titkári jelentés rendjén, hogy egyletünk a lefolyt évben, mely a megpróbáltatás éve volt, becsülettel megfelt kötelességének. Hasonló volt egy egészséges fához, melyet bár mostanában megnyirbál a kertész ollója, annál erőteljesebb ágakat hajt, annál élénkebben lüktet benne az életerő. Nem mondhatjuk, hogy egyletünket is ez évben elég mostohán ne érintette volna a közönség részvétlenségének kertész ollója, de egyletünk

nemes hivatásának tudata s a tagok közt élő testvéries egyetértés és bizalom nemcsak megóvta azt az elzúllástól, hanem azt eszközöl, miszerint számban és erőben gyarapodva, a létért való lankadatlan küzdelemre elkészülve még mindig tudunk remélni a jövőben.

Beteljesülni láttuk anna közmoneást: hol legnagyobb a veszély, ott van legközelebb isten; hisz midőn csak e napokban döntő csapást látszott reánk mérni a sors, mint isteni szikra lobbant fel bennünk a dalegylet magasztos hivatásának tudata, feledve lett a sérelem s az ideal mint mózesi tűzoszlop emelkedett ki a közönségesség színvonalából s biztatólag hangzék lelkünk szózata, hogy a brassói magyar dalegyletnek élnie kell!

És itt önként merül fel a kérdés, vajjon csakugyan van-e szükség a dalegyletre napjainkban, midőn ugyszólván naponta az új és új egyletek keletkeznek, midőn társadalmunk sebeinek bekötözésére rövid pár év alatt 3—4 egylet alakult városunkban?

Részünkről! t. közgyűlés, felette örülnénk, ha az ujjonnan alakult egyletek dalegyletünk szerepét átvették, tovább fejlesztették volna, mert akkor e kérdés megoldásának súlyos kötelezettsége alul felmentve érezhetnők magunkat.

De úgy tetszik nekem, hogy ez új egyletek, mint korunk anyagi irányának jelzői kiválóan anyagi érdekek támogatását vallják főcéljuknak. Ezzel szemben a dalegylet amaz ideális cél felé siet, miszerint érintkezési pontokat teremtvén, társadalmunk különböző elemeit a dal varázsa alatt hazafias és testvéries érzelemben egyesítse, jóra és nemesre lelkesítse, az ifjabb nemzedéknek pedig alkalmat szolgáltatson arra, hogy egy tevékeny kompakt tarsasággá alakulván, igyekezze a hazafias érzelm táplálásában a nemzeti dal ápolásában szerezeni lelkének táplálékot; a működő tagok, hogy egymásra mivelőleg hatván, miveltségünk általános színvonala emeltessék.

És ezen ideális cél mellett nincsen-e egyletünknek gyakorlati fontossága is? Hisz egyletünk a magyar társadalom hangja, mely nélkül néma volna az. Vagy van-e egy fontosabb alkalom, melynél a dalegylet közreműködését nélkülözni lehetne?

Ha a jótékonyági egyletek humánus céljaik érdekében valamely hatályosabb eszközhöz folyamodnak, a dalegyletet hívják segítségül; ha a közmívelődési egylet rendez valamely ünnepélyt, a dalegyletkező folyamodik; ha a brassói magyarságnak kitüntetésre érdemes vendégei érkeznek, azokat a dalegylet hazafias éneke köszönti, avagy ha a brassói magyarság nemzeti ünnepély alkalmán akarja megünnepelni: onnan sem hiányozhatik a magyar dalegylet gyönyörű zászlója és gyűjtő éneke.

Dalegyletünk dajka dala mellett lendült meg a brassói első magyar óvoda bölcseje, annak hazafias éneke zengett a magyar polgári kör zászlójának felavatásánál. Szóval: bármerre tekintünk, — hol a brassói magyar társadalom életműködése nyilvánul, mindenütt ott látjuk a dalegyletet, ugyannyira, hogy annak története méltán a társadalom életműködése történetének tekinthető.

Sajnos, hogy társadalmunk az egylet ennyi águ tevékenységét nem tudja érdeme szerint méltányolni. Jól esik neki, sőt elvárja, hogy mindenütt ott legyen, hol szükség van reá; de viszont a dalegyletnek a közönségtől nem szabad semmit várnia. Évekkel ezeött míg pártoskodás dult az egyletek kebelében, több mint 300 pártoló tagja volt a két egyletnek; ma, a midőn a működő énekkar tagjai mindent elkövetnek, hogy jobb legyen, mint valaha volt, alig van 150 oly pártoló tagja, kikre biztosan számíthatunk.

Mostoha viszonyok ezek tisztelt közgyűlés, ha elgondoljuk, hogy egyletünk fennállásához legalább is 200 pártoló tag szükséges és hogy a pártolás hiányában a legjobb akaratu törekvés is hajótörést szenved.

De félre a sötét képekkel! 10 nap mulva egyletünk fennállásának 25-ik évfordulója lesz s a 25 év alatt bizonyára nem én vagyok az első elnök, kinek a jövő meggondolása redőket vont homlokára. De adja a magyarok istene, hogy én legyek az utolsó, hogy a ki utánom jön s egyletünk évszázados életének második negyedét megkezdi, kellemesen tapasztalja, miként a brassói magyarság többsége felfogja és méltányolja egyik legrégebbi egyletének hivatását, s hogy azt mint nemzeti életünk lüktetését szíves készséggel segíti magasztos céljának megvalósítására.

Addig is azonban szívből üdvözlöm az urakat, kik egyletünk 25-ik évének közgyűlésén megjelentek s ezzel a gyűlést megnyitom.

A zajos helyesléssel fogadott beszéd után felolvastattott a múlt évi közgyűlés jegyzőkönyve, majd felolvasta Józsa Mihály titkár az általa nagy gond- dal és egyszerűetettel szerkesztett titkári jelentést, me-

lyet nagy terjedelménél fogva sajnálatunkra nem közölhetünk. Szomorúan vettük ki ezen jelentésből, hogy a pártoló tagok száma feltűnően csökken. (Erre a bajra még visszatérünk Szerk.) Az éljenzéssel fogadott jelentést a közgyűlés elismeréssel vette tudomásul. A vegyes határozatok közül kiemelendő, hogy a dalegylet pünköszt két napján megünnepli fennállása 25 éves jubilaumát; hogy az egyesület czíme, tekintettel a jogfolytonosságra és a zászlóra, melyen „Dalárda” név áll, minthogy a régi dalárdától ered, ezentúl „Brassói magyar dalárda” lesz; végül, hogy pártoló tagok gyűjtessenek.

Egyéb nevezetes határozata a gyűlésnek nem volt. A jubilaumot illető határozatokra még lesz alkalmunk visszatérni, azért e helyen bővebben nem foglalkozunk vele.

Ezeket követőleg megejtették a tisztújítás következő eredményével: elnök Killyéni Endre, alelnök Bour-náz Ernő, titkár Józsa Mihály, pénztáros Schröder Henrik, ellenőr Raidl Sándor, kótatárnok Nagy Ferencz és gazda Vitéz Károly.

Ezzel azután véget is ért a gyűlés és a dalegylet most már 25-ik évébe lép. Vajha ez új egyleti év minden tekintetben áldáshozó lenne a dalegyletnek! Szívvel kívánjuk.

Helyi és vidéki hírek

József főherceg — mint örömmel és büszkeséggel tudatjuk t. előfizetőinkkel — belépett a „Brassói” előfizetői sorába, még pedig külön a maga nevére — Fiumeba járattva a lapot. Ő fensége rendkívül érdekli a népköltészetet, s különösen a cigány költészetet, és mert lapunk mindkettőt előszeretettel ápolja, ennek köszönhetjük bizonyára a magas helyről jövő kitüntetését.

Vizsga. Az állami középfaipariskolán tegnap volt, az idei első félévi vizsga. Sajnálatos kell kijelentenünk, hogy a közönség részéről a vizsga rendkívül közönyösséggel fogadtatott, mert alig 6—7 vendég jelent meg, holott az a kitűnő siker, a szép eredmény, melyet az iskola felmutatott, nagyobb részvétet s érdeklődést érdemelt volna. Magára a vizsgára még visszatérünk, de addig is gratulálunk az iskolának a szép sikeréhez.

Ováció. Szép ovációban részesült a helybeli róm. kath. főgymnásium közbecsülésben álló igazgatója. Vargyasi Ferencz ur szombaton este, névnapja előestéje alkalmából. Az ifjuság — mint minden évben — most is tüntetően fejezte ki szeretetét és ragaszkodását. Az iskola udvarban egész lángtenger közepette s Jaschik Gyula fáradhatatlan karnagy vezetése alatt szerenáddal tisztelte meg az igazgató urat, kit megjelenésekor szünni nem akaró éljenzéssel fogadott az ifjuság. Majd Cserey Elek VIII. oszt. növendék szépen átgondolt üdvözlő beszédére, az igazgató ur hosszabb beszédben felelt, megköszönve a megtisztelést s szorgalomra buzdította a fiatalságot. Szavai viharos éljenzést keltettek.

A negyedik felolvasás tegnapelőtt este tartatott meg a szokott helyen. Felolvasó ezuttal is Méhely Lajos tanár volt, a ki a vérkeringésről olvasott ép oly érdekesen és vonzóan, mint a múlt héten s ép oly megérdemelt dicsőségeket aratva, mint akkor. A terem is telve volt közönséggel. Igen örömdetes, hogy a vendégek közt újabb és újabbakat láttunk, jeleül annak, hogy a felolvasások iránti érdeklődés mindinkább terjed közönségünk körében, a mit azok meg is érdemelnek. A legközelebbi felolvasás jövő vasárnap, ismét 5 órakor lesz.

Az óvintézetek február 1-én ismét megnyílnak. Erre a t. szülők ismételtelen figyelmeztetnek.

Márczius 15. A brassómezei állandó márczius tizenötödiki bizottság t. tagjait van szerencsénk ezennel tisztelettel meghívni a február hó 2-án, csütörtökön d. u. 3 órakor a kaszinó könyvtárhelyiségében tartandó teljes ülésre. Brassó, 1888. január 29-én Koós Ferencz elnök, Sztérenyi József, titkár. A bizottság tagjai: Barabás Károly, Bede Dániel, Borcsa Mihály, Bartha Károly, Göllner Károly, Józsa Mihály, dr. Kábedó Ferencz, Klein Károly, Killyéni Endre, Lázár Gerő, László Gerő, Masznyik Gyula, Nagy István, Orbán Ferencz, Papp Ferencz, Rozsónai János, Rubi Mirosláv, Schröder Henrik, Storck Gábor, Szentiványi Soma, Szabó László, Vasady József, dr. Vajna Gábor, Végh Mátyás, dr. Weisz Ignác és Werzár Mór urak.

Perselyek. Veszprémi Józsefné urnő lelkes működésének eredményeként újabb 16 db. persely helyeztetett el és 14 Hétfaluban. Perselyeket vettek: Clausnitzer Erzsébet; Csia Irén; Grosz Henriette. Giró Kata; Kiss Ida; Perényi Róza; Rusz Jánosné s Thomas Mari urnők, valamint Both György; Balázs Márton; Damokos István; Michaelis Lipót; Nagy Gyula

és Sára András urak. Brassóból pedig Monoki Istvánné urnő és Farkas Miklós ur. Ezzel együtt Veszprémi Józsefné gyűjtésének eredménye 32. Eddigéig összesen 136 persely helyeztetett el.

Rendkívüli közgyűlést tartott vasárnap d. u. a magyar kaszinó, melynek egyetlen tárgya a gazdavalasztás volt, minthogy Bene István lemondott. A gyűlés Bíró Sándort választotta új gazdává.

Kultúregyleti bál. A m. k. államvasutak brassói állomásának altiszte f. évi február hó 9-én a Vigadóban bált rendeznek az E. M. K. E. brassómezei fiókegylete javára. Ez az első bál, mely direkt az E. M. K. E. helyi fiókja javára rendeztetik. A nagy lelkes rendezőség ezen szívesége megérdemli, hogy magyarságunk teljes szívvel karolja fel ezen, különben nagyon csinosnak ígérkező estélyt, melyre a meghívók szerdán fognak kiadni. Előre is jelezzük azt, remélve hogy a t. közönség egyrészt a cél iránti tekintetből, másrészt a rendezőség hazafias buzgalmanak viszonzásául az estélyt minden módon támogatandja.

E. M. K. E. kóhalmi fiókkörének t. tagjait a f. évi február 5-ikén d. u. 4 órakor tartandó közgyűlésre tisztelettel meghívjuk. Kóhalm, január 28. Simay alelnök. Téglás István, fiókköri jegyző.

Gróf Kálnoky Dénes. Közéletünk egyik kiváló alakja, erdélyi főnemességünk egyik régi disze, gróf Kálnoky Dénes meghalt. Régebben betegeskedett a nagy-növű főúr, míg szombaton hajnalban, a halál miklósvári birtokán megváltá sok éves szenvedéseitől. A brassói magyar kaszinó épületéről gyászlobogó leng, hirdelve a kaszinó veszteségét, mely a nemes gróf, mint tiszteletbeli tagja, halála által érte. Halálával az ország főurainak egyik legműveltebb tagját veszítette el, ki mint hivatalnok, mint honvéd és mint író egyaránt jó nevet szerzett magának.

Életrajzát a következőkben adjuk: Erdélyben született 1814-ben. Tanult eleinte Kézdi-Vásárhelyen, utóbb Bécsben a Theresianumban, utóbb Kolozsváron, a hol a jogot végezte. 1838-ban táblabíró, 1839-ben széki királybíró, 1847-ben Fehérmegye főispánja lett. 1848. mint konservatívot hivatalából felmentették, de jobbagyai megválaszták nemzetőrségi kapitánynak, 1849. nov. hóban a sepsi-szentgyörgyi vonal parancsnoka lett. Debreczenbe mint felsőházi tag követte a kormányt. A világosi napok után Erdélyben tartózkodott, míg az ellene indított pert megszüntették. Az ötvenes éveket irodalmi foglalkozással töltötte, majd keleten utazott, Afrikában részt vett Gerard híres vadászataiban. 1861-ben megválasztották Háromszék főkirálybírájává, de a provisorium beköszöntével lemondott s csak 1865. lehetett őt ismét e tisztt elfogadására bírni. 1875. felmentették és a belső titkos tanácsosi rangot kapta, mire szabad idejét a székelyek művelődési mozgalmaira irányozva, megalapította a székely művelődési egyesületet, melynek élén állott. Kálnoky Dénes gróf fiatalabb korában beutazta Nyugat-Európának nagy részét és tapasztalatait az 1855-ben kiadott: „A vándor emlékei” című kétkötetes műben foglalta össze. Vonzó stílusban van megírva: „Karacsay Indor” című három kötetes regénye is, mely három évvel utóbb, 1858-ban jelent meg Pesten.

A gyászszertől a mélyen sujtott család következő jelentést adta ki: Alólirottak a maguk és számos rokonok nevében legmélyebb fájdalommal jelentik, feledhetetlen nagybátyjuk: nagyméltóságú Köröspataki L. B. Gróf Kálnoky Dénes ő császári és apostoli királyi felsége valóságos belső titkos tanácsosa, a főrendi ház, a királyi és országos legfőbb bíróság, az erdélyi múzeum-egylet és az erdélyi gazdasági egyesület tagja, a Kisfaludy-társaság és Kemény Zsigmond-társaság alapító tagja, a székely közművelődési egyesület tiszteletbeli elnöke stb., valamint Háromszék vármegye volt főispánjának f. hó 28-án reggeli 4 órakor, a haldokló szentségének ájtatos felvétele mellett, életének 76-ik. évében hosszú szenvedés után Miklósvárra bekövetkezett halálát. A megboldogult hült tetemei f. hó 30-án d. u. 2 órakor fognak a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint Miklósvárra a családi sírboltba helyeztetni. Az engesztelő szent miseáldozat f. hó 31-én d. e. 11 órakor fog Miklósvárra a róm. kath. templomban a mindenhatóknak bemutatni. Áldás és béke poraira! Miklósvárra, 1888. január 28-án. Schütt és Altenburgi Matáchich Seethal Ferencz, neje alsó-szentmihályfalvi Sigmund Elma, gyermekeik: Ferencz, Elma és Elza. Ürmösi Maurer Viktor, neje Tancsi Földvári Teréz. Ürmösi Maurer Mihály, cs. és kir. kamarás, országgyűlési képviselő.

Felolvasás. Az iparos ifjak egylete most tartott közgyűlésének határozatából az idén is fog tartani önképzőköri összejöveteleket. A első ily felolvasási estély holnap, szerdán este 8 órakor kezdődik az egyesület helyiségében (széles-utca) s vendégek — mint eddig is szívesen láttatnak. Belépti díj nincs. Ha közönségünk

szórakozni akar, ne mulassza el megjelenni a felolvasásokon.

Egyházi nőikar. Említettük, hogy a r. k. egyházi énekkar nőtagjai február 2-án a Nr. 1 nagytermében zártkörű, tánczszal egybekapcsolt zeneestélyt rendeznek. Ezen estély műsora következő: I. szakasz: az előkészítő osztály előadása. 1. a) „Jó reggelt” Abt Fr.-tól. „Szép az élet” keringő Kernertől; az előkészítő osztály összes tanulói által. 2. „Magyar ábránd”, Székely Imrétől, zongorán előadja H. G. kisasszony. 3. „A séta után.” Kettős gyermekhangra Tyson Wolfftól, előadják A. K. és G. H. k. a.-ok. 4. a. „Őszi induló” Jaschik Gy.-tól szövegét írta Baráczy S. b) „Oh te ég-kék tó” Millöckertől, az előkészítő osztály összes tanulói által. 5. „Nagy magyar ária” Hunyady László című operából Erkel F.-tól, éneklji R. M. kisasszony. II. szakasz: a karénekesnők előadása. 6. „Szikakötő tánc” 3 hangú kar Lachnertől; előadják zenekísérettel a karénekesnők. 7. „Polonaise”, „A Puritánusok” orerából Bellinitől, éneklji M. B. k. a. 8. „12-dik magyar Rhapsodia” Liszt Ferencztől, zongorán 4 kézzel előadják: M. A. k. a. és J. Gy. ur 9. „Magyar népdalok”, éneklji V. J. k. a. 10. „A dalárok kirándulása” eredeti francia négyes nőkarra, zenekar-kísérettel, szerző Jaschik Gy., szövege Sebők J.-tól, éneklji a nőikar. Zárókérdés: A városi zenekar. Az estély kezdete este 8 órakor. Lehetetlen, hogy ez az estély, melyet nők rendeznek, s mi már maga fényes sikert jelent, a farsang egyik legsikerültebb estélye ne legyen.

Birtokváltás. A csőd alatt volt Türk-féle papírgyárat Copony Márton vette meg.

Rendőri hírek. Megfagyott. Tegnapelőtt d. e. Vasile Radu koldus egy bolgárszegi ház pinczéjében félíg megfagyva találtatott. Bevitték a rendőri kirendeltségre, hol néhány percz múlva kiadta párját. — Figyelmeztetés. Minthogy ez idő szerint a kövezetnek (járda) reggeli behintése nem elegendő, mert a csatornákból lefolyó víz a hamut s füvenyt elmosa s az este beálló hidegnél ismét megfagy, feltétlenül szükséges, hogy a kövezet este is behintessék hamuval vagy fővennyel.

Kölesönügylet. Tisza miniszterelnök, mint pénzügyminiszter befejezte a Rothschild-csoporttal a tárgyalásokat 30 millió értékű 4%-os aranyjárdék fog kibocsátatni.

Képviselőválasztás. A Doda Traján mandatumvesztése folytán megüresült karánsebesi kerületben a képviselőválasztás — a „P. Ll.” jelentése szerint — febr. 8-án lesz.

Más szenvedők javára. A „Leipziger Intelligenzblatt” Szászország ezen iparos városának közkedveltségű napilapjának tisztelt kiadóhivatala következő iratot küldte be hozzánk, melyet szívesen teszünk közzé. „Már hosszabb idő óta vese- és májbaj miatt orvosi gyógykezelés alatt állok, a nélkül, hogy különös enyhülést nyertem volna; figyelmessé téve reá, vásároltam magamnak az ön Warner Safe Cure-jából, s bár nem sokat adok ilyen szerekre, mégis az ön utasítása szerint használtam ezt. Tiszta lelkiismerettel ejánlhatom ezt mindenkinek a legmelegebben, a ki oly szerencsétlen, hogy ilyen betegséggel van baja. Nőm és leányom, kik rendetlenségben szenvednek, a legjobb sikerrel használták azt s ezóta a Warner Safe Cure nálam mint a legkitűnőbb háziszert van alkalmazásban. Ezen bizonyítványt, van szerencsém önnek más szenvedők javára át küldeni, kívánva, hogy Warner Safe Cureja által még sokaknak adja vissza egészségét.” Janichen Bernát, Lipcsé, Ludplatz 2. — Raktár; Goos J., Klein Viktor, Schusztel K., L.-nél Brassóban. — Főraktár: Einhorn gyógyszerésznél (Fanta M.) Prágában.

Táviratok.

London, jan. 31. (A „Brassói” eredeti távirata.) „James Gazette” jelenti Pétervárról: A czár majdnem orgyilkos áldozata lett. Vasárnap egy meglőtt tisztet halálos sebbel kórházba hoztak, ki azt vallotta, hogy azért lett öngyilkos, mert különben a czárt kellett volna meglőnie.

Nyílt tér.*)

Nyilvános köszönet.

Mindazon tisztelt jó barátoknak és ismerősöknek kik felejtethetetlen, kedves gyermekünk, Gyula, végtisztessége alkalmával megjelenni s ezen, vagy más úton is részvétüket nagy fájdalomunk iránt nyilvánítani szívesek voltak, fogadják ez uton halás köszönetünk kifejezését.

Brassó, 1888 január 29.

Veress György és neje.

*) Ezen rovat alatt megjelent közleményeknek sem tartalma, sem alakjáért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Sztérenyi József.

